

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Geen naam voor ons: symbolische grenzen en voornamen

De Keere, K.; Reinink, R.

DOI

[10.38139/TS.2020.11](https://doi.org/10.38139/TS.2020.11)

Publication date

2020

Document Version

Final published version

Published in

Tijdschrift Sociologie

License

CC BY-NC-ND

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

De Keere, K., & Reinink, R. (2020). Geen naam voor ons: symbolische grenzen en voornamen. *Tijdschrift Sociologie*, 1, 75-100. <https://doi.org/10.38139/TS.2020.11>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Onderzoeksartikel

Geen naam voor ons: symbolische grenzen en voornamen

Kobe De Keere

Universiteit van Amsterdam
k.dekeere@uva.nl

Raynor Reinink

RadarAdvies
raynorreinink25@gmail.com

Keywords: voornamen, klasse, morele grenzen, distinctie, koppelinterviews

Abstract

First names are identifiers that can be both arbitrary and highly personal and are therefore often interpreted as stemming from individual choice. Yet, we can discern a clear homology between first names and social groups. In this article, we investigate, on the basis of in-depth interviews with 12 couples who are expecting a child, how people draw symbolic class boundaries by selecting and rejecting first names. The interviews reveal how the egalitarian ethos, characteristic of The Netherlands, is contradicting with overt status display, which pushes people to judge others' class taste in a concealed but consistent way.

Inleiding

Weinig is zo persoonlijk als onze voornaam. Hoewel we die zelden zelf kiezen, raken we er niet zo makkelijk meer van af. Tegelijkertijd lijken voornamen ook erg arbitrair. Het lijkt de uitkomst van een uitermate persoonlijk beslissingsproces van de ouders waarbij enkel individuele voorkeur van belang is. In het geval van ‘laatmoderne’ westerse samenlevingen worden naamgevingen nauwelijks nog bepaald door tradities die generaties lang worden doorgegeven, evenzo houden mensen zelden nog rekening met de historische en etymologische betekenissen van voornamen (Elchardus en Siongers 2011; Gerhards en Hackebroch 2000; Bloothoofst en Onland 2011). Toch strookt dergelijke vrijheid in voornaamkeuze niet volledig met de sociale werkelijkheid. De manier waarop bepaalde voornamen samen clusteren binnen bepaalde groepen verraadt een zekere sociale structuur. Voornamen zijn dus helemaal niet willekeurig, maar eerder beladen met latente betekenissen en onuitgesproken sociale symboliek.

Om de rol van deze sociale structuur te concretiseren bekijken we in deze studie voornaamkeuzes door het prisma van sociale klasse. Naamgeving van kinderen presenteert zich hier als een uitzonderlijke case omdat een voornaam arbitrair en kosteloos is maar tegelijkertijd ook een levenslang onderscheidend kenmerk. Dit laat ons toe te bestuderen hoe klassengrenzen niet alleen rusten op verschillen in materiële condities maar tegelijkertijd symbolisch verdedigingswerk vragen. Hierbij hebben we aandacht voor de scheppende rol van onderscheidingsdrang en morele verantwoording.

In totaal interviewden we hiervoor twaalf koppels tijdens de zwangerschap. Voor hen is het kiezen van een voornaam geen hypothetische denkoefening maar een reële beslissing die aan een stevige deadline is gebonden. In de analyse gaan we op zoek naar welke discursieve strategieën deze koppels gebruiken om de naamkeuze van hun kind te verantwoorden. Meer specifiek spitsen we dit onderzoek toe op hoe hogere middenklassenouders zich, door middel van een naam, van ‘anderen’ trachten te onderscheiden. De middenklasse wordt namelijk gekenmerkt door een continue aspiratie tot sociale stijging gecombineerd met een grote angst voor sociale daling (Bourdieu 2010 [1979]). Dit maakt de leden van deze sociale klasse extra gevoelig voor statusangst en meer actief begaan met het trekken van symbolische grenzen.

Dit artikel begint met een beschrijving van de variërende sociale betekenissen van namen. Daarna zetten we uiteen, gebruikmakend van het werk van Pierre Bourdieu (2010 [1979], 1986, 1989), Frank Parkin (1979) en Michèle Lamont (1992, 2000), wat de mechanismen zijn achter symbolisch grenswerk en de rol die ze spelen in gestratificeerde samenlevingen. Daarbij aansluitend gaan we in op de *egalitaire ethos* die onderdeel uitmaakt van de Nederlandse nationale habitus en die haaks staat op het toelaten van openlijk statusvertoon. Daaropvolgend beschrijven we de methode en de belangrijkste bevindingen uit het onderzoek. Ten slotte reflecteren

we bij wijze van conclusie op wat de resultaten ons leren over het al dan niet manifest zijn van klassenidentiteit in Nederland.

What's in a name?

Dat voornamen dragers zijn van sociale betekenissen en daardoor onderhevig zijn aan culturele verschuiving is sociologen al eerder opgevallen. Zo tonen Elchardus en Siongers (2011) in hun onderzoek naar naamgeving in België aan dat ouders tegenwoordig andere referentiekaders gebruiken bij de keuze voor een voornaam dan voorheen. Kinderen worden steeds minder vaak naar heiligen of familieleden vernoemd, waardoor de mogelijkheden betreffende de naamkeuze zijn toegenomen. Dit proces van 'detraditionalisering' van namen blijkt niet alleen uit het surveyonderzoek van Elchardus en Siongers, maar ook uit onderzoek op basis van historische registratiedata in Duitsland en de VS (Gerhards en Hackenbroch 2000; Lieberson en Bell 1992).

Deze culturele verschuiving in naamgeving heeft echter niet gezorgd voor een complete destructureering van namen. Elchardus en Siongers (2011) komen bijvoorbeeld in hun onderzoek tot de conclusie dat in België vooral sociale klasse doorslaggevend is bij de keuze voor een voornaam en dus dat de detraditionalisering van naamgeving niet heeft geleid tot een individualisering van naamgeving. Dit sterke verband tussen klasse en naamkeuze blijkt ook uit studies uitgevoerd in andere landen. Gerhards en Hackenbroch (2000) concluderen, na de analyse van registratiedata in Duitsland over een periode van een eeuw, dat er geen sprake is van een afbouw van de relatie tussen naamgeving en socio-economische posities. Lieberson en Bell (1992) laten dan weer zien dat er in de Verenigde Staten grote verschillen blijven bestaan in naamkeuze tussen hoog- en laagopgeleide moeders. Zij vinden ten eerste een verschil in semantische betekenis van de gegeven namen (lager opgeleide moeders kiezen bijvoorbeeld vaker voor namen die worden geassocieerd met 'kracht') en ten tweede dat lager opgeleide moeders vaker kiezen voor onconventionele namen.

Dat dergelijke patronen in naamgeving ook in de Nederlandse context te ontwaren zijn, blijkt uit onderzoek van Bloothoof en Onland (2011). Zij laten zien dat er in Nederland, vanaf de jaren vijftig van de vorige eeuw, een duidelijk proces van detraditionalisering plaatsvindt. Religieuze scheidslijnen tussen bevolkingsgroepen, traditioneel erg bepalend voor variaties in naamgeving, lijken stelselmatig te vervagen. Aan de andere kant blijft er wel een duidelijk verband bestaan tussen sociale posities en de keuze voor voornamen. Ouders met een hoger opleidings- en inkomensniveau kiezen vaker voor een typisch Nederlands klinkende naam (bijvoorbeeld Bart en Anne), ouders met een lager opleidings- en inkomensniveau daarentegen eerder voor namen die hun oorsprong buiten Nederland hebben (bijvoorbeeld Wendy en Patrick).

Klasse en distinctie

Om de rol van deze sociale posities te concretiseren bekijken we voornamelijk door een theoretische bril die scherp stelt op sociale klasse. Meer bepaald nemen we een relationeel en positioneel begrip van sociale klasse over, zoals ontwikkeld door Pierre Bourdieu (2010 [1979], 1986, 1989) en verder bouwend op Webers onderscheid tussen klasse en status en Marx' notie van systematische reproductie van ongelijkheid. Dit perspectief onderscheidt zich van andere types van stratificatieonderzoek in de zin dat het sociale klasse niet opvat als een eendimensionale variabele (zoals inkomen of beroeps categorie, zie bijvoorbeeld Chan en Goldthorpe 2007) maar begrijpt als een positionering in de sociale structuur (of ruimte), die zelf het resultaat is van een combinatie van kapitalen (economisch, sociaal, cultureel, symbolisch etc.) (Bourdieu 2010 [1979], 1986, 1989). Dit betekent vooral dat niet alleen economische verschillen de klassenstructuur bepalen, maar dat mensen zich net zo goed sociaal positioneren en onderscheiden op basis van hun culturele disposities en verkregen symbolisch macht. Via onze ervaringen, opvoeding en sociaal milieu, erven we manieren van zijn, doen en denken of een subjectieve en belichaamde realiteit die door Bourdieu als de habitus werd bestempeld. De gedragingen en voorkeuren die uit onze habitus voortkomen kunnen, in het geval van gelegitimeerde disposities, leiden tot respect, gezag en *entitlement*, maar wanneer ze dergelijk symbolisch gewicht missen, kunnen ze potentieel zorgen voor exclusie, onzekerheid en stigma.

Een continue stroom van onderzoek toont dan ook aan dat distinctie op basis van culturele klasse de verdeling van kansen in de samenleving sterk bepaalt en een cruciale rol speelt bij processen van in- en uitsluiting (zie bijv. Lareau 2004; Rivera 2016; Friedman en Laurison 2019). Het cultureel kapitaal dat mensen via hun opvoeding en sociale milieu genereren kan omgezet worden (reconversie) in sociaal of economisch kapitaal die de levenskansen van mensen fundamenteel beïnvloeden. Daarbij tonen talloze recente studies aan dat de sociale klassenstructuur – gezien als combinatie van verschillende kapitalen – een sterke homologie vertoont met andere lichamelijke, politieke en morele patronen in onze samenleving (zie bijv. Atkinson 2018; Vandebroek 2016; De Keere 2018, 2019).

Echter, belangrijke schakels in Bourdieus begrip van culturele distinctie zijn de notie van culturele hiërarchie en symbolische macht. Bepaalde culturele smaakvoorkeuren en objecten worden dus beladen met meer symbolische 'waarde' dan andere. Dit omdat diegenen met een betere sociale positie nu eenmaal symbolische macht hebben om te bepalen welke culturele voorkeur en kennis legitiem zijn (en die zijn niet toevallig in overeenstemming met hun eigen culturele disposities). Bijgevolg hebben we, als we Bourdieu volgen, onvermijdelijk een situatie van culturele gehoorzaamheid en imitatiegedrag. Met andere woorden gaan degenen met zwakkere posities, in een poging tot opwaartse sociale mobiliteit, de voorkeuren van de hogere klassen 'nabootsen' in de hoop er dezelfde prestige aan te ontlenen. Vooral de middenklasse, zoals Bourdieu claimt, typeert zich door dergelijke *culturele goodwill*.

Sinds het verschijnen van *La Distinction* (2010 [1979]), is dit argument echter onder vuur genomen, niet enkel op theoretische gronden (Alexander en Smith 2001; Lahire 2003) maar ook empirisch werden belangrijke vraagtekens gezet. Een venijnige empirische stok in Bourdieus theoretische wiel, was de bevinding dat heel wat mensen verschillende smaakvoorkeuren lijken te combineren. Vooral jongere generaties en hoger opgeleiden typeren zich door een culturele veelzijdigheid of omnivoriteit, in tegenstelling tot elitair consumptiegedrag (Peterson 1992). De conclusie die hier echter uit getrokken moet worden is niet zozeer dat cultureel imitatiegedrag niet bestaat, maar eerder dat onderscheiding meer gebeurt op basis van *hoe* dan van *wat* (Holt 1995). Je kunt, bijvoorbeeld, zeker naar schlagermuziek luisteren zonder statusverlies, als je het maar met voldoende ironische afstand doet (McCoy en Scarborough 2014; Peters, Van Eijck en Michael 2018). Of je mag best hiphop met klassiek combineren, maar wel onder de voorwaarde dat het op de juiste manier gebeurt (Jarness en Friedman 2017).

Dit is nu net wat voornaamkeuze zo een interessante case maakt, hier kan namelijk geen onderscheid gemaakt worden tussen *hoe* en *wat*. Bij voornamen vallen de drager en het symbool nagenoeg samen, waardoor er weinig culturele manoeuvreerruimte is. Omnivoriteit bij voornamen is lastig (of zelfs onmogelijk), maar ook andere culturele strategieën zoals ironie of verschuivende interpretatie zijn nagenoeg uitgesloten. De keuze van voornamen zijn in die zin de lakmoesproef voor Bourdieus distinctietheorie.

Echter, er zijn nog andere bedenkingen te maken ten opzichte van de onverzettelijkheid van culturele hiërarchie, kapitaal en symbolische macht. In de volgende secties gaan we daarom in op de – door Bourdieu wat vergeten – rol van groepsdynamieken, symbolisch grenzenwerk en morele repertoires voor de reproductie van sociale klasse. Op basis van het werk van Lamont (1992, 2000) en Parkin (1979) exploreren we hoe symbolische grenzen niet alleen *naar onder* maar ook naar *boven toe* worden getrokken en hoe morele logica's en nationale repertoires hierbij een rol spelen.

Symbolische grenzen

Zoals in de inleiding werd gesteld, heeft sociale klasse dus niet alleen objectieve kenmerken (zoals iemands opleidingsniveau, geld op bankrekening of beroep) maar evenzeer een subjectieve betekenis (zoals culturele disposities en kennis) (Bourdieu 2010 [1979], 1989). Echter is het wel zo dat klassenposities zelden gepaard gaan met een subjectief bewustzijn van die positie. Onderzoek in verschillende westerse landen toont dan ook herhaaldelijk aan dat mensen vaak de neiging hebben om zichzelf als middenklasse te definiëren, ondanks het feit dat ze zichzelf op basis van hun objectieve positie veel hoger of lager op de sociale ladder zouden moeten plaatsen (Robison en Stubager 2018; Van Eijk 2013; D'Hooge, Achterberg en Reeskens 2018; Sosnaud, Brady en Frenk 2013)

Als mensen zich niet bewust zijn van hun sociale klasse, hoe kunnen hun subjectieve voorkeuren dan toch een rol spelen bij het bestendigen en versterken van de sociale structuur? Dit heeft alles te maken met de – bijna onuitroeibare – neiging van mensen om symbolische grenzen te trekken tussen groepen in de samenleving. Onze sociale identiteit komt deels voort uit het continu maken van onderscheidingen tussen een ‘wij’ en ‘zij’, een in-groep en uit-groep (zie bijv. Tjafel et al. 1979; Elias en Scotson 1994; Lamont en Molnar 2002). Dit geldt zeker ook voor sociale klassen. We hoeven ons niet per se bewust te zijn van onze precieze plaats op de sociale ladder, om ons toch te kunnen onderscheiden van degenen met wie we niet dezelfde positie delen. Door wat we mooi of lelijk, goed of fout en belangrijk of onbelangrijk vinden, classificeren we niet alleen de ‘anderen’, maar op basis van deze classificaties kunnen anderen ook ons classificeren. Met andere woorden werken onze voorkeuren als signalen die onze sociale groep verraden. Door middel van dergelijke scheidingslijnen proberen mensen hun eigen status te beschermen en tegelijkertijd de toegang tot specifieke hulpbronnen te monopoliseren (Tilly 1998).

Verschillende onderzoeken tonen dus aan dat, ondanks dat mensen zich niet altijd volledig bewust zijn van hun ‘objectieve’ plaats binnen de sociale hiërarchie, ze toch ‘in hun hoofd’ bepaalde klassengrenzen hebben die bijdragen aan het bestendigen van die sociale hiërarchie (Lamont 2000; Van Eijck 2013; Robinson en Stubager 2018). Hoewel een subjectieve klassendistinctie dus geen objectief bewustzijn vereist, werpt het wel vragen op waar die symbolische grenzen dan precies op berusten (als het geen expliciete hiërarchie is).

Via haar kritiek op het werk van Bourdieu, trachtte vooral Michèle Lamont hier een antwoord op te formuleren. Kort gezegd vond ze Bourdieus analyse tekortschieten op drie vlakken. Ten eerste, brachten haar interviews met de midden- en arbeidersklassen aan het licht dat mensen niet simpelweg passief culturele hiërarchieën aanvaarden en dus niet zomaar de voorkeuren en visies van meer dominante groepen overnemen. Sociale grenzen volgen dus niet altijd een verticale logica en bijgevolg is het zo dat ‘differentiation does not necessarily lead to hierarchy’ (Lamont 1992: 178). In dit opzicht volgt Lamont het advies van Frank Parkin die er reeds op wees dat wanneer groepen sociaal de rangen sluiten, ze dit niet noodzakelijk enkel doen ten opzichte van diegenen lager op de sociale ladder staan, maar ook de mogelijkheid hebben om zich af te zetten van zij die ‘boven’ hen staan. Op een neweberiaanse manier wees Parkin al op het belang van ‘dual social closure’ (1979: 89-116). Enerzijds kunnen mensen uitsluitingsstrategieën gebruiken (*exclusionary strategies*) om ervoor te zorgen dat de relatieve voordelen ten opzichte van minder gefortuneerde groepen bestendig blijven. Een klassieke manier om dit te doen is door denigrerende en neerbuigende uitspraken te doen over leden van een andere groep zodat ze duidelijk niet welkom zijn om zich aan te sluiten. Maar anderzijds kunnen mensen zich ook onderscheiden door de legitimiteit van de privileges van meer bevoorrechte groepen ter discussie te stellen (*usurpationary strategies*). Dit contrasteert duidelijk met Bourdieus begrip van culturele *goodwill* – waarbij leden van de middenklasse gehoorzame culturele volgers zijn – en de bijna onnipotente

symbolisch macht van de dominante klassen (2010 [1979]).

Een tweede kritiek van Lamont, was gericht op Bourdieus nauwe focus op enkel culturele scheidslijnen, waardoor de rol van (institutionele) legitimatie en symbolische macht wordt uitvergroot. Lamont daarentegen merkte op dat mensen, wanneer ze het hebben over smaakvoorkeuren en verschillen tussen groepen, vaak terugvallen op morele gronden. Wanneer mensen merken dat hun levenswijze en voorkeuren negatief beoordeeld worden, werpen ze morele grenzen op om henzelf en hun mogelijk 'slechte smaak' te beschermen. Dus morele grenzen, zo concludeert Lamont, zijn net zo belangrijk als culturele. Mensen classificeren anderen dus niet alleen op basis van culturele en sociaaleconomische signalen, maar ook op basis van de morele waarde die ze aan een groep toeschrijven. Lamont liet bijvoorbeeld zien dat, zowel in de VS als in Frankrijk, het voor veel mensen belangrijker is dat een persoon waarmee wordt omgegaan de juiste normen en waarden heeft, dan dat hij of zij een goede smaak heeft (1992, 2000).

Geïnspireerd door Lamonts onderzoek naar morele scheidslijnen, hebben heel wat recente studies aangetoond dat dergelijke morele bewaking van grenzen ook persistent blijkt in relatief egalitaire samenlevingen met eerder onzichtbare vormen van sociale ongelijkheid, zoals Scandinavische landen (zie bijv. Heikkilä en Rahkonen 2011; Jarness en Friedman 2017; Jarness en Flemmen 2019; Skjøtt-Larsen 2010) en Nederland (Michael 2017). Bovendien sluiten deze bevindingen aan bij heel wat sociaalpsychologisch onderzoek – geïnspireerd op de *social identity theory* (Tjafel et al. 1979) – dat aantoont dat een positieve groepsidentiteit sterkt afhangt van de gepercipieerde morele superioriteit van de eigen groep, los van succesvolheid of sociabiliteit (Brambilla en Leach 2014; Leach, Ellemers en Barreto 2007).

Een laatste kritiek aan het adres van Bourdieu, slaat op de nationale specificiteit van zijn studies. De praktijk van culturele distinctie en hiërarchie, die Bourdieu aan het licht bracht, was sterk ingebed in de Franse samenleving. De vraag is echter hoe eenvoudig dit transporteerbaar is naar andere contexten. En hoewel tal van studies aantonen dat de culturele klassenstructuur binnen verschillende westerse landen relatief vergelijkbaar is (zie bijv. Bennett et al. 2011; Flemmen, Jarness en Rosenlund 2018), is het nog steeds zo dat de verantwoordingsmechanismen die mensen gebruiken om hun distinctiegedrag te kaderen noodzakelijk ingebed zijn in specifieke nationale contexten (Lamont 1992, 2000; Lamont en Thévenot 2000; Jarness en Friedman 2017). Dus wanneer we symbolische grenzen bestuderen dan moeten we de rol van macrostructurele determinanten en culturele repertoires ook in consideratie nemen. In de volgende sectie gaan we daarom kort in op de Nederlandse context en de nationale afkeuring van expliciet statusvertoon.

Egalitair Nederland

Zoals Lamont betoogt, symbolische grenzen worden altijd getrokken op basis van de nationale repertoires die in de context van een bepaald land aanwezig zijn. Haar

eigen onderzoek op basis van interviews met de arbeiders- en middenklasse toonde aan hoe in de VS en Frankrijk verschillende morele logica's werden gehanteerd om culturele scheidslijnen te ondersteunen (Lamont 1992, 2000). Terwijl er in de VS voorzichtiger werd omgesprongen met cultureel statusvertoon, leek elitisme in Frankrijk nog een vrij gangbare praktijk. Een veel recentere vergelijkende studie van het Verenigd Koninkrijk en Noorwegen, door Jarness en Friedman (2017), toont evenzeer het belang van nationale repertoires aan. In beide landen bestond er een duidelijke spanning tussen enerzijds het trekken van klassengrenzen op basis van culturele signalen en anderzijds een sterke waardering voor bescheidenheid en een afkeuring van 'snobisme'. Echter, de manier waarop dit werd verantwoord verschilde sterk naargelang de nationale repertoires die de respondenten ter beschikking hadden. Terwijl bij de Noren vanuit een ethiek van *gelijkheid in uitkomst* alle statusvertoon bij voorbaat verdacht zijn, hangt het er bij de Britten veel meer van af hoe de sociale verschillen tot stand komen. Hun meritocratische ethos laat toe dat er verschillen zijn maar zij zijn eerder bezorgd om *gelijkheid in mogelijkheden* (Jarness en Friedman 2017: 21).

Hoe zit dat dan met Nederland? Worden ook hier grenzen op basis van *symbolic markers* (in dit geval voornamen) tussen sociale klasse getrokken die daarna moreel worden ondersteund of ontkent via nationale repertoires? Nederland is in dit geval een interessante onderzoekscontext aangezien het historisch gekend staat voor het afwijzen van openlijk statusvertoon, vlakke sociale hiërarchie en appreciatie voor informalisering (Wouters 2007, 2011; Kuipers 2012). Informalisering en democratisering leidden in Nederland tot de verspreiding van een egalitaire ethos: niet langer werd de vraag gesteld wat de 'juiste' manieren waren, maar hoe men elkaar als gelijken kon behandelen. Hierdoor ontstond er een sterke gevoeligheid jegens hiërarchische afstandelijkheid en werden uitingen van superioriteit en inferioriteit taboe (Kuipers 2012; Van Eijk 2012; Wouters 2007). Een egalitaire ethos en doe-maar-gewoon-houding zouden dus kenmerkend zijn voor de nationale habitus van de Nederlanders (Van den Brink 2004, Kuipers 2012).

Om die reden is er ook heel wat inkt gevloeid over de vraag of klasse überhaupt nog een zinvolle categorie is om de Nederlandse samenleving te bestuderen (zie Van Eijck 2011, 2013; Weenink 2005). Vanuit een langetermijnperspectief gezien kent Nederland een toenemende sociale mobiliteit die enkele sociologen en instituten deden concluderen dat klasse analytisch gezien een overbodig concept is geworden (KNAW 2006; Engbersen 2005). Ander sociologen (Van Eijck 2011, 2012; Weenink 2005) zijn minder gehaast om klasse in de conceptuele vuilnisbak te gooien voor de analyse van de Nederlandse samenleving. Zij claimen dat het verwerpen van sociale klasse vooral gestoeld is op een te eenvoudige lezing van wat het concept representeert. Sociale klasse gaat niet enkel over verschillen in wat op de loonbrief staat, maar is een manier om sociale relaties te vatten die bepaald worden door zowel economische als culturele ongelijkheden. Het gaat over de dagelijkse praktijk waarbij mensen zichzelf op basis van symbolische indicatoren continu van elkaar trachten te onderscheiden met als doel hun positie in het sociale veld te verbeteren

of te beschermen. Een dynamiek die ook in Nederland – hoe egalitair dit land ook mag zijn in ideologische zin – een belangrijke rol speelt bij sociale interactie en de structurering van de samenleving. Bovendien wijst recent onderzoek erop dat in Nederland de afstanden tussen sociale groepen in de samenleving alleen maar zijn toegenomen (Bijl, Boelhouwer en Wennekers 2017).

Sterker nog, het ontkennen van sociale klasse kan zelfs een versterkend effect hebben omdat het in- en uitsluiting onzichtbaarder maakt. Zoals Kuipers (2012) stelt, heeft het egalitaire ethos ongelijkheid niet per se doen afnemen, maar wel ver-sluierd. De manieren om individuen en/of groepen uit te sluiten zijn alleen maar subtieler geworden. Leefstijlen worden niet langer beoordeeld op basis van ‘goed’ en fout’ maar in onschuldige termen als ‘likes’ en ‘dislikes’, terwijl achter dergelijke leefstijlkeuzes, en de beoordelingen daarvan, wel degelijk klassendivisies liggen die consequenties hebben in de sociale wereld (bijvoorbeeld toegang tot sociaal, cultu-reel en economisch kapitaal) (Van Eijk 2012). In die zin is klassenidentiteit vooral een latente identiteit die zich ongemerkt nestelt tussen andere sociale categorise-ring, maar desalniettemin duidelijke invloed heeft op hoe mensen hun eigen posi-tie en die van anderen interpreteren (De Regt en Weenink 2003).

Namen als symbolische grenspalen

Wat nu met voornaamkeuzes? Kunnen ook voornamen fungeren als bouwstenen voor symbolische grenzen en wordt dit tevens gekoppeld aan morele verschillen tussen groepen? Dat er wel degelijk een homologie bestaat tussen voornamen en klassenpositie van de ouders werd reeds duidelijk gemaakt door Elchardus en Sion-gers (2011). De resultaten van hun surveyonderzoek wijzen er vooral op dat cultureel kapitaal van de ouders de variatie in naamkeuze kan verklaren. Op die manier po-sitioneert een voornaam een persoon op een specifieke plek in de sociale ruimte en kan die daardoor beschouwd worden als een *symbolic class marker*.

Echter, om van een dergelijke signaleerfunctie te kunnen spreken moet er sprake zijn van een bepaalde mate van maatschappelijke consensus wat betreft de legi-timiteit van voornamen als class markers. Onderzoeken uit verschillende landen suggereren dat dit inderdaad het geval is. Uit de onderzoeken van Lieberson (2000) en Gerhards en Hackenbroch (2000) blijkt dat ouders uit de laagste klasse in respec-tievelijk de VS en Duitsland wel voornamen kiezen die worden gegeven door ouders uit hogere klassen, maar dat dit andersom niet plaatsvindt. Sterker: zodra een door de hogere klassen geïntroduceerde voornaam de laagste klasse heeft bereikt, komt deze niet meer voor bij de hogere klassen. Dit wijst erop dat er een relatieve culturele hiërarchie bestaat in voornamen die bovendien in de samenleving herkend wordt. Het onderzoek van Elchardus en Siongers (2011) geeft aan dat er ook in de Belgische samenleving een bepaalde mate van overeenstemming is over welke namen een te-ken van ‘goede’ en welke een teken van ‘slechte’ smaak zijn. Bovendien stelde de helft van de respondenten dat het levenstraject van mensen kan worden beïnvloed

door hun naam en dan vooral door de manier waarop anderen reageren op de naam.

Lindsay en Dempsey (2017) komen tot eenzelfde conclusie. Op basis van interviews met moeders behorende tot de middenklasse in Australië, ontdekten ze dat de keuze van een naam wordt gemaakt op basis van het cultureel signaal dat zij hechten aan die naam. Moeders in het onderzoek kiezen een naam waarvan zij veronderstellen dat deze cultureel onderscheidend genoeg is. Namen die zij associëren met lagere klassen worden daarbij geridiculiseerd. Op deze manier fungeren namen dus als symbolische grenspalen tussen sociale klassen. Bovendien is dit een illustratie van hoe cultureel kapitaal van de ene op de andere generatie wordt overgebracht, aangezien de persoon in kwestie zelf zelden verantwoordelijk is voor de eigen naamkeuze.

Dus een detraditionalisering van namen, impliceert helemaal geen destructureering, maar maakt het misschien zelfs mogelijk dat hun cultureel onderscheidende functie alleen maar sterker wordt. Zoals Bourdieu (1986) er op wees, betekent het beperken van expliciete generationele statusoverdracht niet noodzakelijk een toenemende gelijkheid in sociale relaties. Wat het vaak wel betekent is dat deze overdracht zich op een culturele en meer ongrijpbare manier gaat uiten (1986). Net zoals een democratisering van onderwijs uiteindelijk meer vrij spel geeft aan het inzetten van cultureel kapitaal om de slaagkans van kinderen te verhogen, zo ook zorgt een detraditionalisering van naamgeving ervoor dat namen nog sterker ingezet kunnen worden als *symbolic class markers*.

De vraag die nu natuurlijk onbeantwoord blijft is of de culturele hiërarchie van namen ook in het egalitaire Nederland zo door de naamgevers wordt ervaren. Tonen ouders een zekere culturele *goodwill* wanneer ze een naam voor hun kind kiezen of verwerpen ze de naamkeuzes van hen die hoger op de sociale ladder staan? En, worden er morele verschillen toegewezen aan bepaalde namen om op die manier de grens tussen 'wij' en 'zij' te bestendigen?

Methoden

Koppels en rangschikken

Om bovenstaande vragen te beantwoorden hebben we koppels geïnterviewd die een kind verwachtten. Echter, wanneer je klassendistinctie op een discursieve manier wilt onderzoeken (dat wil zeggen via interviews), dan loop je makkelijk tegen het klassieke probleem van sociale wenselijkheid aan. Het is in het 'egalitaire' Nederland sociaal niet altijd aanvaard om openlijk aan statusonderscheiding te doen. Dit betekent niet dat dergelijke statusdrift zich niet kan manifesteren, maar wel dat ze zich vaak op een meer verbogen en latente manier voordoet. De gegeven antwoorden tijdens interviews corresponderen dus niet noodzakelijk met de daadwerkelijke gedragingen en denkbeelden van de respondenten. Pugh (2013) maakt daarom het onderscheid tussen *schematic*, *honourable*, *visceral* en *meta-emotional selves*. *Schematic* zelf verwijst naar de manier waarop we lichamelijk en non-verbaal reageren

op vragen, het eervolle (*honourable*) verwijst dan weer naar het sociaal acceptabele zelf en de laatste twee gaan over hoe we emotioneel (*visceral*) reageren in een gesprek en hoe we ons zelf over die emoties voelen (*meta-emotional*). In navolging van het onderzoek van Jarness en Friedman (2017) naar symbolische grenzen focussen we ook hier op het verschil tussen de *honourable* en *visceral* self. Dit heeft niet alleen invloed op de manier waarop we analyseren maar ook op de manier waarop we interviewen. Om te voorkomen dat we slechts over de sociaal wenselijke zelf van de respondenten rapporteren maar dus ook hun ‘verborgen’ klassenschema’s naar boven laten komen, combineert dit onderzoek twee interviewtechnieken: de rangschikmethode en koppelgesprekken.

Voor de rangschikcoëfening vroegen we de respondenten om twintig kaartjes met daarop tien jongensnamen en tien meisjesnamen te rangschikken volgens de mate waarin ze de naam mooi vonden en/of in overweging zouden nemen voor hun eigen kind. Respondenten werden van tevoren niet op de hoogte gesteld van het feit dat de namen zijn gekozen op basis van geassocieerde klasse. De namen zijn geselecteerd uit een lijst met namen, gepubliceerd door het nieuwsprogramma *RTL Nieuws*, waarbij is onderzocht welke kindernamen het meest populair zijn onder lager opgeleiden, en welke onder hoger opgeleiden (RTL Nieuws 2015). Uit deze lijst zijn tien (vijf voor jongens en vijf voor meisjes) populaire namen onder lagere klasse geselecteerd en tien (idem) populaire namen onder hogere klasse. De lijst van meisjesnamen bestond uit: Juliette, Amélie, Julie, Phileine, Kiki (‘hogere’), Ashley, Kaylee, Melissa, Jennifer en Demi (‘lager’). De jongensnamen waren: Olivier, Felix, Julius, Valentijn, Pepijn (‘hogere’), Bryan, Jordy, Joey, Keano en Wesley (‘lager’).

Om de validiteit van deze namen te testen is een kleinschalige online survey (N = 56) opgezet, waarbij aan de respondenten van de survey is gevraagd om per naam aan te geven of zij deze met de ‘hogere klasse’, ‘middenklasse’ of ‘lagere klasse’ associeerden. (N.B.: geen van de geïnterviewden heeft deelgenomen aan de survey.) De respondenten van deze kleine exploratieve test werden online (sociale netwerken) via een sneeuwbal methode gerekruteerd. Uit deze survey kwam naar voren dat er een duidelijk verband bestaat tussen voornamen en gepercipieerde klasse, waarbij er over een aantal namen een opvallende consensus bestond onder respondenten. Bij de jongensnamen worden Olivier en Valentijn beschouwd als typische namen voor de hogere klasse (respectievelijk 94,6 en 71,4 procent van de respondenten gaven dit als antwoord) en Wesley en Jordy als typische namen voor de lagere klasse (71,4 en 67,3 procent). Bij de meisjesnamen sprongen Amélie en Phileine eruit als namen voor de hogere klasse (respectievelijk 73,2 en 80,4 procent) en Ashley en Kaylee (78,6 en 75 procent) als namen voor de lagere klasse.

Daarnaast is er voor gekozen om stellen te interviewen omdat het interviewen van koppels voor dit onderzoek een aantal voordelen met zich meebrengt. Bjornholt en Farstad (2012) beschrijven een van deze voordelen, wat zij het *cueing phenomenon* noemen: de ‘oprijzing’ van extra rijke data wanneer koppels met elkaar in discussie gaan over een bepaald onderwerp. Tevens werd van tevoren verwacht dat het interviewen in koppels ertoe zou leiden dat de respondenten eerder geneigd

zouden zijn hun visceral selves te tonen. Jarness en Friedman (2017) laten zien dat, om tot de visceral selves van de respondenten te reiken, het van belang is dat de geïnterviewden zich op hun gemak voelen tijdens het interview. De veronderstelling was dat de koppels steun bij elkaar konden vinden bij het doen van expliciete uitspraken op basis van klasse, waardoor de kans op sociaal wenselijke antwoorden verminderd zou worden. De interviewtechniek is hier eveneens op aangepast. Geprobeerd is om de respondenten het gevoel te geven dat ze deelnemers waren aan een 'normaal' gesprek in plaats van een wetenschappelijk onderzoek. Om dit te bewerkstelligen zijn de interviews van te voren zo min mogelijk gestructureerd.

Sampling

De werving van de respondenten is tot stand gekomen door een combinatie van *convenience sampling* en *snowball sampling* (Bryman 2008). Hierbij is ten eerste gezocht naar respondenten via en in het persoonlijke netwerk van de auteurs (onder meer door gebruik te maken van sociale media). Via deze samplingmethode zijn acht koppels bereid gevonden om deel te nemen aan het onderzoek. Aan de deelnemers van het onderzoek is vervolgens gevraagd of zij koppels in hun omgeving kennen die een kind verwachtten en die wellicht deel zouden willen nemen aan het onderzoek. Deze methode van snowball sampling heeft uiteindelijk vier extra deelnemende koppels opgeleverd. De uiteindelijke sample bestond uit twaalf koppels.

Voor dit onderzoek zijn, zoals gesteld, twaalf koppels geïnterviewd die behoren tot de middenklasse. De keuze om koppels uit de middenklasse te interviewen is te verantwoorden doordat zij bij het schetsen van symbolische grenzen het meest interessant zijn om te onderzoeken. Middenklassenouders lopen immers aan de ene kant het risico van sociale daling en tegelijkertijd proberen zij sociale stijging te bewerkstelligen. Er is voor gekozen om alleen stellen te bevragen waarvan de vrouw op het moment van het interview nog zwanger was. De verwachting daarbij was dat koppels die nog 'actief' bezig zijn met het kiezen van een naam, vrijer zouden praten over de verschillende overwegingen die een rol spelen bij de totstandkoming van de naam en zich bovendien meer bewust zouden zijn van de overwegingen die zij maken, in vergelijking met koppels waarvan het kind al geboren is en die dus al definitief een naam hebben gekozen.

De deelnemers zijn evenredig verdeeld wat betreft geslacht; alle koppels hadden een heteroseksuele relatie. De leeftijden van de respondenten varieerden van 26 tot en met 41 jaar. De respondenten kunnen aan de hand van hun genoten opleiding, of beroepsuitoefening, gerekend worden tot de middenklasse. Van de in totaal 24 individuen hebben er veertien een wo-studie afgerond, zes een hbo-studie, drie een mbo-studie en één is afgehaakt na het tweede jaar van een universitaire studie. De respondenten met een wo- of hbo-diploma beoefenen een beroep dat qua niveau correspondeert met het behaalde diploma (zoals promovendus, orthopedagoog, hoge ambtenaar, belastingadviseur). Twee van de drie respondenten met een opleiding lager dan hbo beoefenen een managersfunctie, één is zelfstandig ondernemer. Eén respondent vervult momenteel een functie op mbo-niveau, maar is bezig met

het behalen van een hbo-diploma. Bovendien heeft zijn partner een wo-studie afgerond en beoefent tevens een beroep op wo-niveau.

Hoewel onze sample dus relatief divers is (wat vooral een gevolg is van het feit dat we gebonden waren aan het rekruteren van koppels), is het verdedigbaar om deze groep als hogere middenklasse te labelen. Op basis van hun relatief hoge opleidingsniveaus en beroepsfuncties onderscheidt deze groep zich makkelijk van de arbeidersklasse of lagere middenklasse. Anderzijds behoort geen van onze respondenten op basis van deze twee categorieën tot de elite. Zo heeft bijna veertig procent van de bevolking minimaal een wo-opleiding (vgl. Wennkens et al. 2019: 83), maar oefent geen van hen een beroep uit dat hen laat categoriseren als grootverdiener, zoals bijvoorbeeld professionele beroepen (artsen, advocaten en rechters) of leidinggevenden in het bedrijfsleven (zie Bol 2017).

Resultaten

Tokkies: afbakening naar beneden

Dat de respondenten wel degelijk inzicht hebben in hun eigen sociale positie en die van anderen, blijkt in de eerste plaats uit de expliciete symbolische scheidslijnen die de geïnterviewden schetsen naar ‘beneden’ toe. Jarness en Flemmen (2019) illustreren dat mensen bij het distantiëren van diegenen die ‘onder’ hun staan in de sociale hiërarchie, gebruikmaken van *exclusionary strategies*, waarbij zij hun eigen smaak en culturele consumptie als superieur bestempelen en die van de lagere klassen beschimpen. Ook de respondenten vertonen duidelijke ‘neerwaartse afbakeningen’ bij het beoordelen van voornamen voor hun eigen kinderen en die van anderen.

Tekenend voor deze afbakeningen naar beneden is het feit dat geïnterviewden in eerste instantie terughoudend zijn bij uitingen van superioriteit. Geïnterviewden geven in het begin veelal aan dat zij andere mensen niet veroordelen om hun naamkeuze maar stellen slechts dat dergelijke namen niet bij hun ‘smaak’ passen. Echter, naarmate de interviews vorderen blijkt dat de geïnterviewden de mensen die lager in de sociale hiërarchie staan wel degelijk ridiculiseren om hun keuzes betreffende voornamen. Hoe comfortabeler respondenten tijdens de interviews werden en hoe meer ze opgingen in de *praxis* van categorisering, hoe meer hun antwoorden verschoven van *honourable* naar *visceral*.

Het interview met Eric en Femke is hier een tekenend voorbeeld van. In het begin van het gesprek was Eric zeer terughoudend om uitspraken te doen op basis van inferioriteit/superioriteit. Een naam was wat hem betreft slechts een kwestie van smaak, zonder dat de keuze van een naam iets zou zeggen over de persoon die de keuze maakte. Later in het interview begint Eric echter te twijfelen of de associatie die hij heeft met bepaalde namen, zijn smaak misschien toch wel beïnvloedt en doet daarbij vrij expliciete uitspraken over de associatie tussen bepaalde namen en lagere klassen:

-
- Interviewer: Dus dan zit er toch iets in een naam, dan toch?
- Eric: Ja misschien wel. Kijk dit was dan een hele extreme naam. Dus daar heb je volgens mij eerder ideeën bij dan als ze bijvoorbeeld Jolanda Appelman had geheten, denk ik. Maar nog steeds denk ik dat je bepaalde ideeën hebt bij een naam. Want volgens mij ga je dat altijd een beetje visualiseren, van wat is dat voor type.
- Femke: Met name met Engelse kindernamen. Dat zijn echt vaak kinderen met een bontjas enzo.
- Eric: Ja precies. Joey en Jason en Vince.
- Femke: Ja maar het is zo. Het is zo. Of ze zijn een beetje getint. Of ze zijn blond met een bontjas. Het zijn niet eh.
- Interviewer: Maar is dat dan ook een reden om jullie kind niet zo te noemen?
- Femke: Ja, honderd procent. Daarom ben ik gekleurd. Nee ik denk dat jij ook gekleurd bent. Dat je zo gevormd bent.
- Eric: Ik vraag me dan af of ik die associatie belangrijker is dan gewoon heel erg objectief dat ik die naam niet mooi vind of dat het komt omdat we veel van die kinderen kennen die van die druktemakers zijn die dan met die Nickelson-jasjes aan, die dan zo heten.

Erik en Femke zijn allesbehalve de enigen die dergelijke denigrerende termen ('druktemakers') gebruiken om de lagere klassen te beschrijven. Soortgelijke omschrijvingen van de lagere klassen en van hun smaakvoorkeuren komen veelvuldig voor in de interviews. Vooral bij het namenspel, waarbij de geïnterviewden is gevraagd wat ze van een aantal specifieke namen vinden, komt deze typering vaak terug. Wes en Willeke beschouwen bepaalde namen als 'plat' en volgens Willeke komen individuen met de naam Melanie of Melissa 'een beetje uit een ander milieu'.

Opvallend hierbij is de veel gebezigde term 'tokkie-namen' om dergelijke namen te categoriseren. De uitdrukking 'tokkie' verwijst naar de familie Tokkie-Pluijngaart, die rond 2004 landelijke bekendheid verwierf door een documentaire over hun leven in de Amsterdamse wijk Slotermeer. De familie stond bekend als een typisch geval van EPH: *Extreem Problematische Huurders* (Nourhussen 2004). Een tokkie is in Nederland synoniem gaan staan voor zagezegd 'onaangepaste' mensen, en inmiddels zo ingeburgerd in de Nederlandse taal dat zelfs de minister-president, Mark Rutte, de term gebruikte om bepaalde mensen te typeren (Korteweg 2016). Deze term is sterk stigmatiserend en kent sterke gelijkenissen met de Britse term 'chav' die in Engeland wordt gebruikt om jongeren (vooral mannen) uit de hedendaagse precaire klasse te bespotten (Jones 2012; Lawler 2005). Opvallend daarbij is dat geïnterviewden, net als in Engeland (Lawler 2005), de smaak van de lagere klasse beschrijven als 'ordinair' (het Nederlandse equivalent van het Engelse woord *vulgar*).

Maar niet enkel Engelse namen hebben deze connotatie, ook namen die eindigen op een 'a' of een 'y' (en 'i'-klanken in het algemeen) worden als typerend voor de lagere klassen gezien. Interessant gegeven is dat ook Lieberson (2000) heeft aangetoond dat in de Verenigde Staten laagopgeleide ouders met weinig cultureel kapitaal een voorkeur hebben voor namen die eindigen op een 'a' of een 'y' (in het Nederlands ook vaak geschreven met 'ie'). Maar ook Bloothoofd en Onland (2011) laten zien dat laagopgeleide ouders vaker kiezen voor een Engelstalige naam. Illustratief hiervoor is dat tijdens het namenspel, ieder koppel de namen die eindigen op een 'y'- of 'a'-klank onderaan de rangschikking zette. Een fragment uit het interview met Dorien en Sam illustreert dit duidelijk:

- Sam: Jordy ook een beetje in dezelfde trend.
Interviewer: Als?
Sam: Joey en Wesley.
Interviewer: En wat voor trend is dat?
Sam: Ja die eindklank.
Dorien: Ja ik ook, het is de 'y' ook hè.
Sam: Ja een beetje die...
Dorien: Dat is heel gek, want dit eindigt ook op een 'i'.
Sam: Ja maar omdat het een meisjesnaam is, is het toch anders weer. Maar bijvoorbeeld Wesley Sneijder heeft een broer Rodney en nog één met zo'n 'y'-klank, en dan denk ik het is ook echt zo'n Utrechtse naam, Overvecht.
Dorien: Ik vind het aan het eind gewoon niet mooi.
Sam: Een beetje ordinair toch.

Opvallend aan het bovenstaande fragment is dat Dorien en Sam stellen dat zij namen die eindigen met een 'y'-klank 'gewoon niet mooi' vinden, maar tegelijkertijd doen zij vrij expliciete uitspraken die een duidelijk waardeoordeel herbergen. Dergelijke namen ervaren zij namelijk als 'ordinair' en typerend voor mensen die wonen in een 'achterbuurt' (de wijk Overvecht in Utrecht werd in 2007 gekenmerkt als 'krachtwijk' (Permentier, Kullberg en Van Noije 2013)). Dergelijke geografische associatie komt vaker voor. Marjan en Tom zijn er bijvoorbeeld 'honderd procent' zeker van dat zij hun kind niet een naam geven die veel voorkomt in 'volksbuurten' en ook Nathan en Margot zijn het erover eens dat iemand met de naam Melissa afkomstig is uit een 'achterbuurt'. Het volgende fragment uit het gesprek met Joep en Merel vat de hierboven beschreven patronen goed samen:

- Joep: Ik heb een ex-vriendinnetje die Marianna heette. Nou dat is ook een beetje zo'n naam uit een wat lager milieu, tenminste daar associëren veel mensen het wel mee. Een lager sociaaleconomisch milieu. En dat ja, dat ik weet niet precies op welke manieren ze dat terugkrijgt, maar ja dat achtervolgt je

-
- ook niet, maar daar loop je dan wel soms tegenaan denk ik.
- Merel: Ja ik weet nog wel dat een van mijn eerste reacties was op die naam van: wat was dat dan voor type? Weet je wel, dat ik dacht van: er past toch helemaal geen Marianna bij jou omdat je dat dan toch associeert met iets ordinairder ook wel, ofzo. En dat ik echt dacht van: wat deed je dan met zo'n meissie. Dat slaat natuurlijk ook echt helemaal nergens op, maar dat was wel ook mijn eerste associatie inderdaad.
- Interviewer: Zouden jullie daar ook rekening mee houden met de naam die jullie voor je eigen kind uitzoeken?
- Joep: Ja, jawel.
- Merel: Plus dat ik ook gewoon, uhm nou bijvoorbeeld namen die op een 'y' eindigen, heb ik ook wel vaak een meer ordinaire... de Kelly's, Daisy's
- Joep: Ja de Griekse 'y'.
- Merel: Vind ik ook niet mooi. Ja weer, wat is oorzaak en wat is gevolg, maar ja.
- Joep: Ja de namen die zeg maar, iedere kant op hoor, dus namen met hoger/lagere sociaaleconomische klassenconnotaties die vallen wel beide af, denk ik. Daar hebben we het ook niet eens serieus over.

Dit fragment uit het interview met Merel en Joep illustreert bovendien de door Pugh (2013) en Jarness en Friedman (2017) beschreven discrepantie tussen de honourable selves en visceral selves. Merel is zich ervan bewust dat uitingen van superioriteit sociaal niet geaccepteerd zijn, dus probeert ze de uitspraak dat ze de naam Marianne associeert met 'iets ordinairder' af te zwakken door te stellen dat een dergelijke 'klassenassociatie' op basis van een voornaam 'natuurlijk nergens op slaat'.

Willeke bijvoorbeeld stelt in eerste instantie dat ze de naam Anastacia te 'apart' vindt; 'op zich wel leuk', maar niet haar voorkeur. Later, tijdens het namenspel geeft zij echter aan de naam Wesley, net als Samantha, te associëren met 'een ander milieu' zoals 'meer richting Den Haag', waarmee ze doelt op de Hagenees ('volks') en niet de Hagenaar ('deftig'). Het is een illustratie van de subtiele distinctie op basis van smaakvoorkeuren. Ze stelt dat een dergelijke naam gewoon niet haar smaak is, maar uit haar antwoorden blijkt dat er achter deze 'smaakvoorkeur' wel degelijk ook een waardeoordeel verborgen ligt waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen 'wij' en 'zij' ('een ander milieu').

Interessant in dat licht is ook een fragment uit het interview met Lasse en Sjoukje. Op de vraag waarom zij tijdens het namenspel bepaalde namen resoluut onderaan de rangschikking zet (Kaylee, Ashley en Melissa) geeft Sjoukje aan dat zij deze namen 'te kamper' vindt, daarmee referent aan woonwagenkampbewoners. Als de interviewer vervolgens vertelt dat meerdere geïnterviewden de naam Melissa onderaan de rangschikking plaatsen volgt het volgende fragment:

-
- Sjoukje: Ja, terwijl het stomme is: namen met een 'a' vind ik vaak wel mooie namen. Olivia, Sophia, kunnen hele mooie klanken hebben. Maar op het moment dat je een Priscilla en een Patricia en een Melissa. Dat spreek je toch anders uit dan ofzo. En dat slaat nergens op maar op een gegeven moment is dat... ja of nou ja misschien dat het bepaalde types zijn die die naam krijgen..
- Interviewer: Ja, het is de associatie blijkbaar die je ermee hebt. Maar of het dan overeenkomt met de werkelijkheid.
- Sjoukje: [lacht] Dit zijn echt de kettingdragers ofzo.
- Interviewer: De kettingdragers?
- Lasse: Ja, met een naamketting.
- Sjoukje: Ja als je iemand ziet [met een naamketting].

Dit fragment laat zien dat veel respondenten een, wat Bourdieu (2010 [1979]) noemt, homologie zien tussen iemands positie in het sociale veld en zijn of haar culturele consumptie: het dragen van naamkettinkjes wordt in verband gebracht met lagere klassen. Het bestaan van dergelijke homologieën worden door geïnterviewden vaker geuit. Uit het interview met Femke en Eric blijkt dat zij lagere klassen associëren met het dragen van jassen met bontkragen van het merk Nickelson. Volgens Tom zijn tatoeages typerend voor mensen uit 'die categorie', Margot moet bij de naam Kaylee denken aan 'hele slechte programma's op MTV [een televisiezender]' en Dorien en Sam zien bij de naam Melissa 'echt iemand met een peuk in de bek op van die roze pantoffeltjes en een afgezakte tijgerlegging lopen'.

Deze uitingen van 'neerwaartse afbakeningen' kunnen gezien worden als een illustratie van Bourdieus stelling dat het onderscheid niet zozeer wordt gemaakt op basis van een gebrek aan economisch kapitaal, maar dat de gedomineerde klasse een verondersteld gebrek aan smaak en kennis heeft en daardoor niet weet wat de 'right ways of being and doing' (2010 [1979]: 512) zijn.

Kakkers: afbakening naar boven

Niet alleen namen die worden geassocieerd met de lagere klasse worden als ongepast gezien; mensen die proberen via de naam van hun kind de schijn te geven van een betere sociale klasse worden ook terechtgewezen. Expliciete afbakeningen naar 'boven' zijn in de data dan ook alom aanwezig. Geïnterviewden maken veelal aan het begin van het gesprek al duidelijk dat zij zich niet associëren met mensen uit de 'hogere klassen'. Zij maken dit bijvoorbeeld duidelijk door nadrukkelijk niet te kiezen voor een lange of 'dubbele' naam ('Jan-Pieter') omdat zij deze associëren met hogere klassen. Dat de keuze voor dergelijke namen niet slechts wordt beoordeeld op basis van smaak maar ook een onderscheidende dimensie heeft, blijkt uit de classificering die mensen gebruiken bij de categorisering van dat 'soort' mensen. Langere namen en/of dubbele namen worden bestempeld als 'kakkernamen'. Joep motiveert de keuze voor een korte naam bijvoorbeeld als volgt:

Ik zou mijn kind ook niet zo snel een dubbele naam geven, maar dat is ook een beetje omdat ik daar een beetje zo'n kakkersconnotatie bij heb. Het liefst ook een naam die eigenlijk een fatsoenlijke nickname, afkorting heeft van één lettergreep.

Ook uit de overwegingen van Anne en Nico blijkt dat zij bewust zijn van deze connotatie met dubbele namen en bovendien zijn zij zich bewust van de invloed die een naam op het leven van een kind kan hebben:

- Anne: Ja Floris-Jan is te hockey. En wij zijn ook laatst getrouwd en Nico zijn achternaam is Van R. [lange naam] dus dan wordt het wel heel heftig. Ik vind Reinier bijvoorbeeld ook een mooie naam, maar als je dan Reinier van R. heet dat is dan ook wel weer wat beladen. Dan geef je een kind niet eens een kans zeg maar. Snap je?
- Interviewer: Jazeker snap ik wat je zegt. Want Reinier van R. is dan te...
- Nico: Jij vindt het teveel van stand klinken. Beetje teveel dat iedereen dat denkt als iemand dat hoort.
- Anne: Ja, dat vind ik een beetje te pretentius.

Uit deze anti-elitaire sentimenten blijkt bovendien dat geïnterviewden zich bewust zijn van welke plaats zij zelf innemen in het sociale veld. De geïnterviewden geven veelvuldig aan dat lange en/of dubbele namen niet bij hun 'passen'. Zij beschouwen zichzelf niet als behorende tot de hogere klasse, en proberen dat ook duidelijk te maken met de naam die zij kiezen voor hun kind. Zo vertelt Margot bijvoorbeeld dat zij bepaalde namen die zij van jongs af aan (en nog steeds) heel mooi vindt, nu niet meer zou kiezen omdat deze 'posh' zijn geworden.

Bovendien is er, net zoals bij de afbakening naar onderen, een ruimtelijke dimensie te ontwaren in het 'sociale bewustzijn' van de respondenten. Olivier is volgens Dorien een naam voor 'die kakkers op de gracht' en Eric stelt tijdens het namenspel dat hij bepaalde namen – Julie, Amélie, Phileine en Juliette – associeert met 'van die Oud-Zuidmeisjes in de bakfiets'. Maar respondenten zien niet alleen een geografische homologie maar ook verwachten ze dat naamkeuzes samenhangen met politieke en culturele voorkeuren. Zoals Maarten stelt, zijn mensen die kiezen voor een dubbele naam 'VVD-stemmers' of, zoals verschillende mensen aangeven, houden ze van een elitaire sport zoals hockey.

De keuze van de ouders wordt zeer beïnvloed door deze associaties; zij kiezen er bewust voor om dergelijke namen niet aan hun eigen kind te geven. Dit gegeven illustreert dat ouders bij de keuze voor een naam culturele scheidslijnen schetsen.

Ook uit de afbakeningen naar boven blijkt duidelijk dat respondenten 'a sense of one's place [in social space]' alsmede 'a sense of the place of others' (Bourdieu 1989: 19) hebben. Ondanks de afwezigheid van correct subjectief klassenbewustzijn in het 'egalitaire' Nederland, lijken Nederlanders toch nog steeds een gedeelte van hun

identiteit te ontlenen aan het feit dat zij tot een andere groep behoren: zij associëren zich nadrukkelijk niet met hogere klassen en dit gegeven heeft een sterke invloed op hun naamkeuze.

Morele grenzen

Echter, deze duale afbakening wordt door de respondenten niet alleen gedaan op basis van smaak, maar heeft ook een duidelijke morele dimensie. Net zoals het geval is bij Lamont, en de door haar geïnspireerde onderzoeken, toont ook deze studie aan dat culturele grenzen niet op zichzelf staan maar worden onderbouwd door morele beoordelingen. Er manifesteren zich twee verschillende morele repertoires waarop namen worden gewaardeerd: mate van *vulgariteit*, en *pretentie* voor respectievelijke neerwaartse en opwaartse afbakening.

De reden waarom bepaalde namen die worden geassocieerd met de lagere klasse worden afgewezen is omdat ze geassocieerd worden met 'plat' of 'ordinair' gedrag. Dit manifesteert zich natuurlijk al duidelijk in het gebruik van de term tokkie, die signaal is voor zogezegd 'asociaal' gedrag. Zo stelt Eric tijdens het namenspel dat hij Amerikaans klinkende namen (Ashley, Kaylee) associeert met mensen die 'asociaal' zijn:

Het is natuurlijk uiteindelijk ook wel een beetje een naam die associeert met een beetje een aso- naam. Maar dat zijn natuurlijk ook een beetje de stereotypes die je ziet. Ik associeer het dan toch een beetje met van die asocialen.

Maar wat dat asociaal gedrag precies inhoudt wordt door sommige ook explicieter ingevuld. Neem het volgende fragment van Maarten en Irene. Tijdens het namenspel maakten zij de volgende opmerkingen:

Maarten: Ja Jezus, sowieso alles wat op een 'a' eindigt is sowieso niet goed.
Interviewer: O, nee?
Maarten: Nee dan krijg je een prostituee als kind.
Interviewer: Dan krijg je een prostituee als kind? Waarom?
Irene: Het is wel een mooie quote.
Maarten: Ja ik weet niet of ik dat mag zeggen.
Interviewer: Je mag alles zeggen.
Maarten: Ja ik associeer dat dan toch met blonde vrouwen die niet zo heel slim zijn. Het valt me op dat die namen heel vaak op een 'a' eindigen. Amanda, Samantha.

Deze verwijzing naar seksueel 'overschrijdend' gedrag vinden we wel vaker terug in de interviews. Chantal zegt bijvoorbeeld:

Ik ben het met Ashley en Kaylee wel een beetje eens dat die helemaal onder staan, terwijl ik het op zichzelf best leuke namen vind, vind ik het wel stripper-namen, waardoor ze afvallen.

Of Dorien:

Nee ik heb ook de associatie een beetje ordinair, pornoster en ik vind de klanken ook niet mooi. Kayleeee [ridiculiserend uitgesproken].

Maar ook in het gebruik van de term ‘kakker’ zit een moreel waardeoordeel verborgen. De term kakker is een benaming voor iemand die verwaand is en ‘zogenaamd deftig’. De keuze voor namen die worden geassocieerd met de hogere klasse wordt bestempeld als ‘moeilijkdoenerij’ (Joep) of ‘pretentius’ (Anne) en de geïnterviewden associëren personen die zulke namen kiezen met de elitaire sport hockey. Dit komt goed naar voren bij een fragment uit het interview met Sophie en Hendrik, die tijdens het namenspel hun keuzes als volgt verantwoorden:

- Hendrik: Pepijn. Daar heb ik een hockeyclubassociatie mee. Niet perse wat ik leuk vind.
- Interviewer: Nog wel voor Bryan en Wesley?
- Hendrik: Nou, ja ik ga mijn kind niet als naaste familie noemen. Maar ik vind Bryan wel leuker dan Pepijn, maar het is dat haar neefjes zo heten.
- Sophie: Ik niet.
- Sophie: Valentijn [spreekt uit met afschuw]. Tja, wat vind ik daar nou weer van? Echt geen naam voor ons.

Respondenten lijken een voorkeur te hebben voor ‘spontane’ namen. Vanuit een ‘doe-maar-gewoon’-ethiek (Van den Brink 2004), worden namen die te pretentius klinken afgewezen. Deze namen zijn ‘not for the likes of us’ (Bourdieu 2010 [1979]: 110) en zouden dus een valse toe-eigening van een hogere sociale status zijn. Dus net zoals Jarness en Flemmen (2019) concluderen in verband met culturele en morele grenzen in Noorwegen, blijkt er in Nederland ook een symbolische markt voor ‘down-to-earthness’ te bestaan. Namen dienen eerlijk, gewoon en recht-door-zee te zijn want dat signaleert ook een zekere bescheidenheid en authenticiteit. Zoals Marjan en Tom uitleggen:

- Marjan: Nou, we vinden het eigenlijk allebei wel mooi, gewoon. Ja niet zoveel poespas.
- Tom: Nee, gewoon normaal.
- Marjan: Ja, dit is het. Ja en jij hebt als achternaam Van M. Dus dat vonden we dan ook al een beetje, omdat dat al een tussenvoegsel heeft, dachten we van: als we daar dan ook nog iets

heel uitgebreids voor plakken dan wordt het helemaal een beetje zo een, hoe noem je dat nou... een lange 'kak-naam' niet, maar zo lang, zo uitgebreid.

Tom: Ja je hebt ook van die mensen die hebben vier voornamen en dan ook nog een andere roepnaam. Ja ik vind gewoon: doe maar normaal, dat is gewoon prima. *Eén naam is gewoon prima.*

Maar ook ouders die proberen unieke of originele namen te geven aan hun kinderen worden beschuldigd van misplaatste pretentie. Als voorbeelden van dergelijke namen worden namen genoemd die 'eigenlijk geen naam zijn' (Chantal). Namen als Sterre, Vlinder, Zilver en Spijker worden dan vaak genoemd ter illustratie. Mensen die kiezen voor zulke namen worden getypeerd als 'zweverig' (Sam) of 'modebewust' (Tom). Uit de afkeer van dergelijke naam klinkt het voor Nederland typerende 'egalitaire ethos' (Kuipers 2012; Wouters 2007) door: mensen die kiezen voor zulke namen 'proberen hun kind bijzonder te maken door een hele bijzondere naam te kiezen' (Maarten).

Besluit

Dit onderzoek had als doel te exploreren of, ondanks de gangbare mismatch tussen objectieve en subjectieve klassenposities en de egalitaire nationale habitus van Nederland, symbolische klassengrenzen toch nog een rol spelen bij de keuze voor voornamen. Uit de interviews is gebleken dat het kiezen van een voornaam geen makkelijke opgave is voor toekomstige ouders. Ouders houden rekening met veel factoren, waarbij processen van culturele distinctie duidelijk naar voren komen. Uit deze overwegingen blijkt dat geïnterviewden de overtuiging hebben dat een naam zowel voor- als nadelen kan opleveren in het leven van hun kind, en zij laten hun keuze voor een groot gedeelte beïnvloeden door deze gedachte. Een 'goede' naam kan een kind een voorsprong geven, maar een 'slechte' naam evengoed een achterstand. Wat 'goede' namen en 'slechte' namen zijn, is echter per definitie arbitrair, maar bij deze categorisering van voornamen zijn processen van sociale identiteit via symbolisch grenzenwerk duidelijk zichtbaar.

Respondenten visualiseren een bepaald 'type' bij het horen of zien van een naam en de omschrijving van een type is vaak gebaseerd op de veronderstelde klasse van de ouders die hebben gekozen voor de naam. Voor veel geïnterviewden zegt een naamkeuze veel over de sociale karakteristieken van de naamgevers en fungeert daarmee als een markering van klasse. Geïnterviewden associëren bijvoorbeeld dubbele namen (Jan-Pieter) en lange namen (Valentijn) met hogere klassen, en namen die eindigen op een 'y'- of 'a'-klank (Kaylee, Melissa) met lagere klassen.

Bij het schetsen van deze symbolische scheidslijnen (Lamont 1992) komt het egalitaire ethos dat typerend is voor Nederland (Kuipers 2012; Wouters 2007) naar

voren. De meeste respondenten waren in het begin van de interviews zeer terughoudend om uitspraken te doen op basis van superioriteit en inferioriteit; namen werden slechts beoordeeld op basis van persoonlijke voorkeur, waarbij het namen niet per definitie beter werd geacht. Respondenten vielen, tijdens het beoordelen van namen, geregeld terug op een doe-maar-gewoon-ethiek, een moreel repertoire dat op veel instemming kan rekenen binnen de Nederlandse samenleving.

Toch betekende dit niet dat er geen oordelen werden geveld. Integendeel, naarmate de interviews vorderden, kwam naar voren dat respondenten naamkeuzes wel degelijk gebruiken om 'de ander' te categoriseren. Het is een duidelijke illustratie van de door Pugh (2013) en Jarness en Friedman (2017) beschreven discrepantie tussen de honourable self en de visceral self; geïnterviewden zijn in eerste instantie geneigd om sociaal wenselijke antwoorden te geven.

Het heersende taboe op het doen van uitspraken op basis van klasse komt sterker naar voren bij uitspraken naar 'beneden' dan naar 'boven': respondenten uiten makkelijker een oordeel over mensen die 'boven' hun staan dan naar mensen die zij lager in de sociale hiërarchie achten. Ook dit kan gezien worden als een illustratie van het culturele ideaal van gelijkwaardigheid. Opwaartse afbakeningen hebben in het onderzoek een duidelijke egalitaire functie; de sociale superioriteit van de hogere klassen wordt hiermee door de respondenten betwist. Naar 'onder' afbakenen lijkt sociaal minder geaccepteerd te zijn dan naar 'boven' afbakenen. Tegelijkertijd kan dit echter ook geïnterpreteerd worden als een *strategy of condescension* (Bourdieu 2010 [1979]); het ontkennen van de sociale afstand leidt ertoe dat lagere klassen deze afstand makkelijker 'accepteren', waardoor de status quo gehandhaafd blijft (zie ook Jarness en Flemmen 2019).

Bourdieu stelt dat culturele praktijken, omdat deze zowel geclassificeerd zijn als classificeren, altijd leiden tot hiërarchisering (2010 [1979]: 220). Lamont (1992) uitte echter kritiek op deze stelling. Zij stelde dat deze hiërarchisering afhangt van de 'sterkte' van de geschetste symbolische scheidslijnen en dat veel mensen tolerant zijn ten opzichte van andere individuen. Van Eijk (2012) stelt evenzeer vast, op basis van haar onderzoek naar klassenidentiteit in Nederland, dat het trekken van culturele scheidslijnen op basis van smaak (in tegenstelling tot educatie) niet noodzakelijk tot verticale opdeling leidt waarbij iedereen aspireert tot de hogere klasse te behoren. Ook dit onderzoek bevestigt dat mensen niet simpelweg de culturele dominantie van een andere klasse aanvaarden (culturele *goodwill*) maar, vooral op morele gronden, hun eigen voorkeuren verdedigen.

Dit impliceert echter ook dat er wel degelijk scheidslijnen werden getrokken die corresponderen met variërende klassenidentiteiten. De respondenten maakten duidelijk onderscheid tussen namen die pasten bij hun eigen groep (wij) en deze die vooral van toepassing zijn voor anderen (zij), de laatsten hadden niet alleen andere smaakvoorkeuren maar werden dan ook getypeerd als behorende tot een andere wijk of levend volgens andere waarden en normen.

De scherpste grenzen werden getrokken tijdens de rangschikcoefening. Met andere woorden, was het pas via een praxis van kiezen dat de meest onderscheidende

disposities zich manifesteerden (visceral self). Dus naarmate het interview vordert blijkt dat het doe-maar-gewoon-repertoire slechts wordt ingezet om de honourable self 'omhoog' te kunnen houden. Wanneer respondenten daarentegen aangemoedigd worden beslissingen te nemen, wordt het duidelijk dat ze vrij snel en ook intuïtief de culturele signalen van voornamen herkennen en categoriseren. Deze evaluatie reikt bovendien verder dan alleen de naamkeuze; respondenten veroordelen ook op kledingkeuze, politieke voorkeur of beoefende sport.

De vraag die opdoemt naar aanleiding van dit onderzoek is of, zoals verschillende onderzoekers stellen, klasse inderdaad geen rol meer speelt in de hedendaagse Nederlandse samenleving, of dat we slechts kunnen stellen dat er een taboe heerst op het expliciteren van deze klassenverschillen. De uitkomsten van dit onderzoek lijken op het laatste te wijzen.

Literatuur

- Alexander, J. en P. Smith (2001) The strong program in cultural theory: Elements of a structural hermeneutics. In: J.H. Turner (red.) *Handbook of sociological theory*. Boston: Springer, 135-150.
- Atkinson, W. (2018) The social space, the symbolic space and masculine domination: the gendered correspondence between class and lifestyles in the UK. *European Societies*, 20(3): 478-502.
- Bennett, T., M. Savage, E.B. Silva, A. Warde, M. Gayo-Cal en D. Wright (2009) *Culture, class, distinction*. London: Routledge.
- Bijl, R., J. Boelhouwer en A.M. Wennekers (red.) (2017) *De sociale staat van Nederland 2017*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Bjørnholt, M. en G.R. Farstad (2014) 'Am I rambling?' On the advantages of interviewing couples together. *Qualitative Research*, 14(1): 3-19.
- Bloothoof, G. en D. Onland (2011) Socioeconomic determinants of first names. *Names*, 59(1): 25-41.
- Bol, T. (2017) Beroepen en loonongelijkheid in Nederland. In: K. Chalova, J. van Genabeek, J. Sanders en W. Smits (red.) *Dynamiek op de Nederlandse Arbeidsmarkt*. Den Haag: Centraal Bureau voor Statistiek, 68-84.
- Bourdieu, P. (1986) The forms of capital. In: J. Richardson (red.) *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. New York: Greenwood Press.
- Bourdieu, P. (1989) Social space and symbolic power. *Sociological theory*, 7(1): 14-25.
- Bourdieu, P. (2010 [1979]) *Distinction: A social critique of the judgement of taste*. London: Routledge.
- Brambilla, M. en C. Leach (2014) On the importance of being moral: The distinctive role of morality in social judgment. *Social Cognition*, 32(4): 397-408.
- Brink, G. van den (2004) *Schets van een beschavingsoffensief. Over normen, normaliteit en normalisatie in Nederland*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

-
- Bryman, A. (2008) *Social research methods*. Oxford: Oxford University Press.
- Chan, T.W. en J.H. Goldthorpe (2007) Class and Status: The Conceptual Distinction and its Empirical Relevance. *American Sociological Review*, 72(4): 512-532.
- De Keere, K. (2018) Political distinction: searching for a structural similarity between class and politics in Flanders (Belgium). *European Societies*, 20(3): 375-400.
- De Keere, K. (2019) Finding the moral space: Rethinking morality, social class and worldviews. *Poetics*, <https://doi.org/10.1016/j.poetic.2019.101415>.
- D'Hooge, L., P. Achterberg en T. Reeskens (2018) Imagining class: A study into material social class position, subjective identification, and voting behavior across Europe. *Social science research*, 70: 71-89.
- Eijk, G. van (2011) Klassenverschillen in Nederland: percepties, ontkenning en moraliteit. *Sociologie*, 7(3): 248-269.
- Eijk, G. van (2012) Good neighbours in bad neighbourhoods: narratives of dissociation and practices of neighbouring in a 'problem'place. *Urban Studies*, 49(14): 3009-3026.
- Eijk, G. van (2013) Hostile to hierarchy? Individuality, equality and moral boundaries in Dutch class talk. *Sociology*, 47(3): 526-541.
- Elchardus, M. en J. Siongers (2011) First names as collective identifiers: an empirical analysis of the social meanings of first names. *Cultural Sociology*, 5(3): 403-422.
- Elias, N. en J.L. Scotson (1994) *The established and the outsiders*. London: Sage.
- Engbersen, G. (2005) Een eeuwige jeugd. Constanten en vernieuwingen binnen de Nederlandse sociologie. *Sociologie*, 1(1): 90-105.
- Flemmen, M., V. Jarness en L. Rosenlund (2018) Social space and cultural class divisions: the forms of capital and contemporary lifestyle differentiation. *The British Journal of Sociology*, 69(1), 124-153.
- Friedman, S. en D. Laurison (2019) *The class ceiling: Why it pays to be privileged*. London: Policy Press.
- Gerhards, J. en R. Hackenbroch (2000) Trends and causes of cultural modernization: An empirical study of first names. *International Sociology*, 15(3): 501-531.
- Heikkilä, R. en K. Rahkonen (2011) 'It is not a matter of taste...' Cultural capital and taste among the Swedish-speaking upper class in Finland. *European Societies*, 13(1): 143-163.
- Jarness, V. en M.P. Flemmen (2019) A struggle on two fronts: boundary drawing in the lower region of the social space and the symbolic market for 'down to earthness'. *The British Journal of Sociology*, 70(1): 166-189.
- Jarness, V. en S. Friedman (2017) 'I'm not a snob, but...': Class boundaries and the downplaying of difference. *Poetics*, 61: 14-25.
- Jones, O. (2012) *Chavs: The demonization of the working class*. New York: Verso Books.
- KNAW (2006) *Samenleven en samenwerken. Een toekomst voor de Nederlandse sociologie*. Amsterdam: Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen.
- Korteweg, A. (2016) Ruttes excuusbrief is voor Lion Tokkie genoeg. *De Volkskrant*, 7 juni, <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/ruttes-excuusbrief-is-voor-lion-tokkie-genoege-b-c1868a4/>.

-
- Kuipers, G. (2013) The rise and decline of national habitus: Dutch cycling culture and the shaping of national similarity. *European Journal of Social Theory*, 16(1): 17-35.
- Lahire, B. (2003) From the habitus to an individual heritage of dispositions. Towards a sociology at the level of the individual. *Poetics*, 31(5-6): 329-355.
- Lamont, M. (1992) *Money, morals, and manners: The culture of the French and the American upper-middle class*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lamont, M. (2000) *The dignity of working men: Morality and the boundaries of race, class, and immigration*. New York: Russell Sage Foundation/Harvard University Press.
- Lamont, M. en V. Molnár (2002) The study of boundaries in the social sciences. *Annual Review of Sociology*, 28(1): 167-195.
- Lareau, A. (2011) *Unequal childhoods: Class, race, and family life*. Berkeley: University of California Press.
- Lawler, S. (2005) Disgusted subjects: The making of middle-class identities. *The Sociological Review*, 53(3): 429-446.
- Leach, C.W., N. Ellemers en M. Barreto (2007) Group virtue: the importance of morality (vs. competence and sociability) in the positive evaluation of in-groups. *Journal of Personality and Social Psychology*, 93(2): 234-249.
- Liebersohn, S. (2000) *A matter of taste: How names, fashions, and culture change*. New Haven: Yale University Press.
- Liebersohn, S. en E.O. Bell (1992) Children's first names: An empirical study of social taste. *American Journal of Sociology*, 98(3): 511-554.
- Lindsay, J. en D. Dempsey (2017) First names and social distinction: Middle-class naming practices in Australia. *Journal of Sociology*, 53(3): 577-591.
- McCoy, C.A. en R.C. Scarborough (2014) Watching "bad" television: Ironic consumption, camp, and guilty pleasures. *Poetics*, 47: 41-59.
- Michael, J. (2017) Highbrow culture for high-potentials? Cultural orientations of a business elite in the making. *Poetics*, 61: 39-52.
- Nourhousen, S. (2004) Bij uithuiszetting is het eigenlijk al te laat. *De Volkskrant*, 21 juni, <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/-bij-huisuitzetting-is-het-eigenlijk-al-te-laat-~b52059d3/>.
- Parkin, F. (1979) *The marxist theory of class: a bourgeois critique*. London: Tavistock.
- Permentier, M., J. Kullberg en L. van Noije (2013) *Werk aan de wijk*. Den Haag: SCP.
- Peters J, K. van Eijck en J. Michael (2018) Secretly Serious? Maintaining and Crossing Cultural Boundaries in the Karaoke Bar Through Ironic Consumption. *Cultural Sociology*, 12(1): 58-74.
- Peterson, R.A. (1992) Understanding audience segmentation: From elite and mass to omnivore and univore. *Poetics*, 21(4): 243-258.
- Pugh, A.J. (2013) What good are interviews for thinking about culture? Demystifying interpretive analysis. *American Journal of Cultural Sociology*, 1(1): 42-68.
- Regt, A. de en D. Weenink (2003) *Investeren in je kinderen: over de keuze voor particulier onderwijs in Nederland*. Meppel: Boom.
- Rivera, L.A. (2016) *Pedigree: How elite students get elite jobs*. New York: Princeton University Press.
- Robison, J. en R. Stubager (2018) The class pictures in citizens' minds. *The British Journal of Socio-*

logy, 69(4): 1220-1247.

- RTL Nieuws (2015) Babynamen: Felix populair bij hoogopgeleiden, Wesley juist niet. RTL Nieuws, 2 april, <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/binnenland/babynamen-felix-populair-bij-hoogopgeleiden-wesley-juist-niet>.
- Sosnaud, B., D. Brady en S.M. Frenk (2013) Class in name only: Subjective class identity, objective class position, and vote choice in American presidential elections. *Social Problems*, 60(1): 81-99.
- Tajfel, H., J.C. Turner, W.G. Austin en S. Worchel (1979) An integrative theory of intergroup conflict. In: W.G. Austin en S. Worchel (red.) *The social psychology of intergroup relations*. Monterey: Brooks/Cole, 33-37.
- Tilly, C. (1998) *Durable inequality*. Berkeley: University of California Press.
- Vandebroeck, D. (2016) *Distinctions in the flesh: Social class and the embodiment of inequality*. London: Routledge.
- Weenink, D. (2005) *Upper Middle-Class Resources of Power in the Education Arena. Dutch Elite Schools in an Age of Globalisation*. Proefschrift, Universiteit van Amsterdam.
- Weenink, D. (2008) Cosmopolitanism as a form of capital: Parents preparing their children for a globalizing world. *Sociology*, 42(6): 1089-1106.
- Wennekers, A., J. Boelhouwer, C. van Campen en J. Kullberg (2019) *De sociale staat van Nederland 2019*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.
- Wouters, C. (2007) *Informalization: Manners and emotions since 1890*. London: Sage.
- Wouters, C. (2011) How civilizing processes continued: towards an informalization of manners and a third nature personality. *The Sociological Review*, 59(1): 140-159.

Over de auteurs

Kobe De Keere is socioloog aan de Universiteit van Amsterdam. Hij doet onderzoek naar en schrijft en doceert over culturele dynamieken van ongelijkheid.

Raynor Reinink heeft sociologie gestudeerd aan de Universiteit van Amsterdam. Hij is momenteel werkzaam als onderzoeker en adviseur bij RadarAdvies, bureau voor sociale vraagstukken. Daar houdt hij zich onder meer bezig met armoede en schulden en de jeugdhulp.